

ROZHOVOR: Kdyby EU dala procento toho, co vynakládá na migraci, bojujícím Kurdům, problém s Islámským státem by byl vyřešen

Ano, je pravda, že Bašár Asad byl diktátorem, je pravda, že v Sýrii nebyla demokracie, ale kardinální chybou USA a EU bylo to, že ve věci sesazení Asada sázeli na tureckou kartu, aniž by měli nějaký svůj vlastní koncept řešení. Podporovali Turecko, aby se vměšovalo do tohoto konfliktu a výsledek? Asi osm milionů uprchlíků, víc než 300 tisíc mrtvých, téměř celá země zničená a Islámský stát na krku!

Rozhovor s Yektou Uzunoglem, lékařem kurdského původu, který žije dlouhá desetiletí v Čechách.

Ačkoli Češi bývali solidními znalci zeměpisu a etnografie, je možné, že někteří čtenáři budou při vyslovení pojmů Kurdové a Kurdistan zmateni. Mohl byste stručně představit svůj národ a svou rodnou zem - její historii a současnost? V čem se podle vás běžný Kurd nejvíc liší od běžného Čecha? A v čem od běžného Turka?

Kurdové jsou indoevropský národ. Tak jako český jazyk patří do slovanského kmene indoevropské jazykové rodiny, kurdština patří do íránského kmene indoevropské jazykové rodiny. Kurdština má tedy k češtině, s níž je příbuzná, mnohem blíže než k turečtině, která patří do s ní nijak nepříbuzné turkotatarské jazykové rodiny. Uvedu dva příklady: v kurdštině se „žena“ řekne „jin“ (čti „žin“), kdežto v turečtině „kadin“. „bratr“ je v kurdštině „bira“, kdežto v turečtině „kardeş“ (čti „kardeş“). Poslední výzkumy potvrdily, že jsme potomci starých Médů, které zná evropská civilizace ze starých řeckých pramenů, protože Médové byli s řeckými státy v neustálém styku. Kurdové žili a žijí ve své zemi již tisíce let. Většina Kurdistanu byla ale kvůli svému nerostnému bohatství po první světové válce rozdělena mezi čtyři státy: Turecko, Írán, Irák a Sýrii. Hranice zasáhly do života Kurdů jako šavle. Některá města byla, tak jako po druhé světové válce Berlín, přes noc rozdělena, rodiny a rody od sebe byly násilně odtrženy a Kurdové tyto hranice nikdy neakceptovali. Tento konflikt trvá až do dnešního dne. Neznám v dějinách lidstva žádný jiný národ, který by ve dvacátém století povstal tak často, jako je tomu v případě Kurdů. Každé z těchto povstání skončilo masakrem, genocidou, přesto Kurdové svou lásku k vlastní zemi, která se projevuje jejich nezlomností, nikdy neopustili. Naše bohatství se stalo naším prokletím, proti kterému bojujeme již víc než sto let, a to téměř s holýma rukama. My indoevropské národy jsme prošly tisíci lety společného vývoje starověké společnosti a feudalismu. Kočovné národy, jako byli předkové dnešních Turků, však tímto vývojem neprošli. Jejich etika je jiná a nám Kurdům natolik vzdálená, že máme i po staletích soužití obtíže ji pochopit!

Ve svých životopisech uvádíte, že vaše kurdské příjmení je Geylanî. Kdy se používá kurdské a kdy turecké příjmení? Je to podobné jako u Lužických Srbů, kteří v úředním styku používají své německé příjmení a to lužické mají jen pro styk s krajany? Ovládají turečtinu Kurdové stejně dobře oba jazyky (kurdštinu i turečtinu), anebo jsou i oblasti, kde znalost

turečtiny Kurdům úplně chybí?

Po založení Turecké republiky v roce 1923 (která byla bohužel v evropské a americké historiografii prezentována jako moderní stát a její zakladatel Kemal Paša - zvaný Atatürk neboli Otec Turků - jako demokratický politik...) začalo potlačování křesťanských Kurdů, Asyřanů, Řeků a judaistických Židů. V tomto krvavém procesu potlačování byla mimo jiné zakázána i kurdská jména, a to nejen křestní či příjmení, ale i místopisná jména obcí, měst, řek, hor, a dokonce i domácích zvířat. Moje rodné město Farqîn, které bylo před naším letopočtem hlavním městem Arménského království a následně mezi 9.-11. stoletím hlavním městem Kurdského království, přejmenovali Turci na Silvan. Neoficiální hlavní město Kurdistanu Amed přejmenovali na Diyarbakir. Kurdská hudba, folklór, literatura, to vše bylo zakázáno, Kurdové se dokonce nesměli ve své mateřštině ani modlit! Téměř ve všech kurdských městech založili „internátní školy“, kam násilně zavřeli kurdské děti z vesnic a kde se je snažili asimilovat. Tyto děti nesměly během školního roku opustit internát a každé ráno musely zpívat písně o tom, že jsou Turci a že jsou hrdí, že jsou Turci, a jeden Turek má cenu světa... To byla moderní forma turkifikace, jejíž starou formu osmanští Turci praktikovali několik set let s evropskými dětmi z Balkánu, Ukrajiny a Ruska (janičáři). Teprve nedávno turecký stát pod tlakem EU částečně povolil kurdská jména osob, ale nikoliv měst, řek, hor nebo zvířat! Valná část Kurdů v Turecku umí turecky, byť často mluví nedokonale a s kurdským přízvukem. Jsou ale i oblasti, kde hlavně ženy v domácnosti turecky neumějí.

Turecko v první světové válce a po ní zlikvidovalo téměř kompletně tři své národnostní menšiny; Armény, Asyřany a Řeky. Obětí bylo tři a půl milionu lidí. Jaké k tomu měl turecký stát pohutky? Co je podle vás důvodem, že tuto genocidu dosud oficiálně nepřiznal, ani se za ni neomluvil?

Na sklonku své existence byla Osmanská říše relativně kosmopolitní. Pak ovšem Francouzi (kteří stáli na straně menšin) z jedné a Němci (kteří stáli na straně Turků) z druhé strany začali zasazovat nejen mezi intelektuály, ale především mezi vojáky nacionalismus. Tehdejší osmanská velmoc měla však i v této kosmopolitní době ve strukturách turecké armády svou důstojnickou nacionalistickou elitu. Před první světovou válkou dostali osmanskou armádu do svých rukou poradci z německého Pruska, vyškolení nacionalisté, kteří mají (nejen) nepřímou na svědomí genocidu 1,5 milionu Arménů, jichž se během první světové války zbavili, aby si zajistili tyl před domnělým nebezpečím. Obávali se napojení této křesťanské menšiny na svého nepřítele, křesťanské Rusko, kde Arméni také žili na malém území, které se dnes stalo Arménskou republikou. Po porážce přišla k moci Francie, a za jejího tichého souhlasu začala Prusy vyškolená vojenská nacionalistická „elita“ vedená Mustafou Kemalem dokončovat to, co nestačila za války, to jest masakr Židů, Řeků, Asyřanů, Kurdů, kurdských jezidů atd. Západ jako by nechtěl nahlas slyšet, že masakr Židů v „moderním Turecku“ začal o dvacet let dřív než v hitlerovském Německu, a byl inspirací pro pozdější holocaust. Bývalé evropské fašistické mocnosti druhé světové války a Japonsko po válce tuto hru s ultranacionalismem ve svých kruzích zreflektovaly a zruďnou ideologii opustily, ale Turecko nikoliv! Snad je to tím, že boje první i druhé světové války se Turecka dotkly jen okrajově a Turci je neprožili tak, aby do důsledku poznali, co všechno rasisticko-nacionalistická ideologie může způsobit. Proto tuto hru hrají i nadále, do dnešních dnů. Turecko je ultranacionalistickým, vojensko-policejním státem. Neexistuje jedna jediná turecká nenacionalistická, liberální strana, která by při volbách dosáhla nad půl procenta hlasů! Od takového státu nejenže nelze očekávat nějakou omluvu, ale nelze ani očekávat, že se svou plíživou genocidou přestane.

Jsou v Turecku nějaká početnější minoritní vyznání? Jak se vůči nim chová turecký stát?

Současná vládnoucí strana přinesla do ultranacionalistické státní ideologie ještě sunnitskou ideologii. V Turecku šíité nejsou, jsou zde ale tak zvaní anatolští alavité, kteří se standardním šíitismem nemají

fakticky nic společného, kromě toho, že formálně uznávají za Mohamedova následovníka jeho zetě Alího. Je jich přibližně 16 milionů, a přitom nemají právo ani na jedinou vlastní modlitebnu.

Z jaké rodiny pocházíte a jak vypadalo vaše dětství a mládí v tureckém Kurdistanu? Byl jste z věřící rodiny? Jak vypadala (vypadá) náboženská praxe tureckých Kurdů?

Můj otec byl právník a dědeček velkostatkář. Matka pocházela z rodiny vzdělané v medrese, což je tradiční neoficiální, státem neuznaná a téměř ilegální škola, kde se vyučovalo vše v kurdštině. Moje obě babičky (jak ze strany otce, tak ze strany matky) byly sirotky po arménské genocidě, z níž se moji praprarodiče zachránili. V rodině se o tom nesmělo mluvit. Otec byl vnitřně nevěřící a matka nemohla být aktivní muslimkou, když věděla, že její matka byla Arménka a její prarodiče se stali oběťmi masakru. Tajně mne pokřtila a mou kmotrou byla moje arménská chůva, která musela opustit později Turecko a nyní žije v SRN. Komu a čemu máme věřit, rodiče nechávali na nás. Před přibližně čtyřiceti lety se k turkifikaci Kurdů přidala státní islamizace Kurdů. Násilím se snaží implantovat do Kurdistanu svou sunnitskou ideologii a v některých oblastech Kurdistanu mají i částečný úspěch. Žádný islámský svátek ale nemůže být pro Kurdy svatější než jejich Newroz (svátek jarního slunovratu). I pro vlažně věřící Kurdy je Newroz, kdy všichni společně tancují a radují se kolem ohně, významnější nežli islámské svátky. Proto Kurdové vytvořili i v rámci islámu svůj vlastní směr, který nazývají šafia a turecký islám hanifa.

Mohl jste chodit do školy, kde byla výuka v kurdštině? Jak jste v době svého dětství a mládí v Turecku prožíval fakt, že jste Kurd - projevovalo se to nějak na vztazích s okolím, s tureckými sousedy? Dá se označit přesné datum, kdy začala eskalovat nenávisť tureckého státu vůči Kurdům anebo jde o setrvalý děj?

Je to setrvalý děj! V dětství jsme žádné turecké sousedy neměli. Turectví začalo se školní docházkou. Kurdské školy neexistovaly, nesměly existovat. Z dětství nesu v sobě dvě traumata, na která nelze zapomenout. Můj dědeček (otec matky) byl statečným a láskyplným Kurdem. Neuměl turecky a nosil kurdský kroj, ke kterému patří i šátek kolem hlavy. Jednoho dne (bylo mi šest či sedm let) mne chtěl vzít na tržiště do města. Zastavil nás mladý turecký četník a chtěl, aby dědeček sundal svůj šátek (známku kurdství) s hlavy. Dědeček mu nerozuměl, voják mu chtěl jeho šátek sám servat, ale dědeček mu to nedovolil a odstrčil ho od sebe. Kurdům se na hlavu nesahá! Okamžitě se kolem nás objevili další četníci, servali mu šátek s hlavy a odváděli ho. Já jsem zůstal stát a on se ke mně snažil otočit. Viděl jsem, jak ho toto zacházení zraňuje a jaký má v té situaci o mě strach! Druhý velice bolestný příběh se odehrál na základní škole, kdy se nás turecký učitel ptal, kdo jsou mezi námi Kurdové. Já s pár ostatními jsme zvedli ruce. Přizval nás k sobě a donutil nás, abychom drželi ruce před sebou prsty k sobě a začal nás dřevěným nástrojem do prstů bít. Tehdy jsem pochopil, že za kurdství se trestá. Už jako děti jsme pochopili, že ve škole a na úřadech nesmíme říci, že doma posloucháme kurdské písně, báje, pohádky...

Jaký je dějinný vztah Kurdů k sousedním národům (Íráncům, Arabům, Turkům, Asyřanům, Arménům, Židům) a k jejich zemím, které jsou často jejich „úředním domovem“?

Antické národy, jako jsou Židé, Arméni, Asyřané, Kurdové (Médové), Íránci (Peršané), dlouho žily vedle sebe a postupně se (i když mnohdy tvrdě) sžívaly a vyvíjely civilizaci Levanty. Když však začali přicházet z Arabského poloostrova nomádi a ze střední Asie turkotatarské kmeny, vše se změnilo. Dnes žije v Turecku už jen pár tisíc Asyřanů, Arménů a Řeků! Ve svých válkách se osmanští sultánové snažili od konce 19. století zneužít i Kurdy, z těch poturčených se snažili vytvořit armádu proti Arménům. Pravdou je, že určitý (byť malý) počet Kurdů se nechal zneužít během arménské genocidy. Kmeny (rody), které se toho zúčastnily, se však Arménům alespoň omluvily za „slabost“ a zločin svých předků.

Jaký vztah mají Kurdové ke svým náboženským menšinám (křesťanům, jezídům)? Převažuje u Kurdů náboženské, nebo národnostní cítění? Daly by se stručně charakterizovat základní kulturní a politické rozdíly mezi kurdskými menšinami v jednotlivých zemích? Existuje nějaká organizace, která by sdružovala a prosazovala politické zájmy všech Kurdů?

U Kurdů převažuje národní cítění. V současné době se jen v iráckém Kurdistánu (tedy převážně islámské provincii) nachází asi 160 000 křesťanů – a to nejen kurdských –, kteří sem přijížděli ze všech částí Iráku. Jsou zde chráněni a pečují o ně místní kurdská vláda. Žádná křesťanská země na světě nepřijala tolik křesťanských uprchlíků jako Kurdistán! Ve vládě iráckého Kurdistánu vždy byl aspoň jeden křesťanský ministr. Jsme Kurdové, ať jsme muslimové, křesťané či jezidi, ať žijeme na Kavkaze, ve střední Asii, v Rusku či v Turecku, Íránu, Iráku, Sýrii či jinde. Hlavní rozdíly mezi Kurdy nejsou dány státem, ale dialektem. Kurdština má tři nářečí, která nejsou rozdělená státními hranicemi. Největším dialektem je kurmándží, kterým mluví všichni Kurdové v Sýrii, asi 85 % Kurdů v Turecku, asi 50 % Kurdů v Iráku, 30 % Kurdů v Íránu, Kurdové na Kavkaze a v Rusku. 15 % Kurdů v Turecku mluví dialektem zazaki a zbytek Kurdů v Iráku a v Íránu mluví dialektem sorání. Kurdové v Iráku jsou politicky konzervativní či liberálové, kdežto Kurdové v Turecku či v Sýrii jsou levicově orientovaní, a v Íránu je to, jak se říká, půl na půl. Kurdové jsou národem 40 milionů lidí a jde o národ pluralitní. Bylo by absurdní, aby všichni věřili v tutéž ideologii. Mají řadu politických stran, ale to, co všechny spojuje, je svatý sen o svobodném Kurdistánu.

Existuje v Turecku nějaký jedinec či skupina Turků, kteří by výrazně vystupovali na podporu Kurdů, zastávali se jich či bojovali za jejich práva?

Existuje pár jedinců a menších skupin, hlavně novinářů, ale na celkový počet Turků je to pramálo. Miliony Turků se naproti tomu zasazují například za Palestince. Podobné masové angažmá však zdaleka neplatí v případě Kurdů, Arménů či Asyřanů.

Kdy a za jakých okolností jste přišel do Evropy a do Československa a čím jste se tehdy zabýval?

Já jsem přijel do ČSSR z Francie, abych zde studoval lékařskou fakultu, kterou jsem absolvoval v roce 1979. Stipendium pro mne zařídil tehdy v Paříži žijící kurdský princ KumarBedir Chan. Během studia jsem v roce 1975 protestoval proti Husákově politice podporující Saddáma Husajna a zorganizoval jsem s ostatními kurdskými studenty hladovku, kterou jsme drželi na švédském velvyslanectví v Praze. Bylo z toho velký problém, ale nakonec mi přece jen dovolili – byť s obtížemi –, abych dokončil lékařskou fakultu; prakticky jen proto, že otec Radka Johna, můj profesor Ctirad John, velký český imunolog a mikrobiolog, nade mnou celou dobu držel ochrannou ruku.

Jaké události a okolnosti vedly k tomu, že jste ztratil turecké občanství?

Byl jsem spoluzakladatelem Kurdského institutu v Paříži (tehdy jediného na světě) a zakladatelem a ředitelem Kurdského institutu v SRN. Oba tyto instituty byly financovány výlučně ze strany hostitelských zemí, to jest ze strany Francie a SRN, a podobný akt tehdy v očích turecké vlády byl největším zločinem. Proto mě zbavili občanství. Vztah Turků ke Kurdům, Arménům, Asyřanům či Řekům je konstantně nepřátelský, ať už jsou ve své zemi nebo jako menšiny v Evropě či jinde. V Evropě Kurdy a další před útokem relativně chrání státní moc hostitelských zemí.

Jaký je váš osobní pohled na kořeny syrské války? Syrští Kurdové jsou zřejmě jediná síla, která se s úspěchem postavila Islámskému státu...

Ano, je pravda, že Bašár Asad byl diktátorem, je pravda, že v Sýrii nebyla demokracie, ale kardinální chybou USA a EU bylo to, že ve věci sesazení Asada sázeli na tureckou kartu, aniž by měli nějaký

svůj vlastní koncept řešení. Podporovali Turecko, aby se vměšovalo do tohoto konfliktu a výsledek? Asi osm milionů uprchlíků, víc než 300 tisíc mrtvých, téměř celá země zničená a Islámský stát na krku! Nebylo to Turecko, které islámské radikály z Evropy a USA (odkud je většina bojovníků IS) pustilo přes své území do Sýrie? Nebylo to Turecko, kdo dodávalo islámským radikálům zbraně? Nebylo a není to Turecko, kdo s nimi „obchoduje“? A není to Turecko, kdo bombarduje Kurdy, kteří jsou jedinou účinnou silou bojující proti IS?

Pomáhají turečtí Kurdové (a Kurdové z dalších zemí) nějak syrským Kurdům v jejich boji o život s Islámským státem?

Kurdové nikdy neakceptovali hranice, které rozdělují Kurdistán. Je samozřejmé, že v Sýrii bojují i Kurdové z Turecka, z Iráku, Íránu, Evropy, Kavkazu! A je samozřejmé, že se i my všichni ostatní snažíme všemi svými silami jim v boji proti IS pomoci. Kdyby civilizovaný svět efektivně pomohl, nemuseli by nevýznamní zahraniční Kurdové z toho mála, co mají, posílat pomoc tam těm statečným bojovníkům, kteří bojují za naše společné lidské hodnoty!

Mnoho lidí v Evropě se obává aktuální uprchlické vlny. Jaký je důvod, že Turecko na svém území postavilo uprchlické tábory pro běžence ze zemí Blízkého Východu? Máte zprávy o podmínkách v těchto táborech a o provázání zájmů současné turecké vlády se vznikem současné migrační vlny?

Víte, Turecko je vojensko-policejní stát. Disponuje asi půl milionem policistů, četnictvem a víc než jedním milionem vojáků. Bez vědomí těchto sil by nemohl opustit Turecko ani rybářský člun! Že by v přímořských městech byly tisíce pašeráckých band, aniž by o tom věděly tyto bezpečnostní složky? To není možné. Turecké noviny uveřejňují řadu zpráv typu, jak třeba jeden „závod“ vyrábí záchranné vesty, do kterých dává zcela jiný materiál než ten, který je určen k udržení se na hladině – ty vesty jen opticky vypadají, že jsou vesty. A o těchto skutečnostech ví i Evropa, a přesto společně dopouštíme, aby se stovky či tisíce lidí (včetně dětí) utopily v moři! Přitom Turecko není nějakou africkou či východoasijskou zemí. To vše se odehrává před našima očima, v zemi člena NATO a žadatele o členství v Evropské unii, která dobře zná hlavního viníka těchto de facto vražd! A EU k tomu nejen mlčí, ale stále činí Turecku ústupky, nechává se do slova vydírat. Totéž OSN. Na zastavení uprchlické vlny nemá nikdo z EU vážný zájem, a tím pádem ani koncept řešení. Celá EU se svými institucemi, které stojí Evropany ročně víc než 150 miliard eur, není schopna zvládnout jedinou krizovou situaci! Přitom by už ty draze placené osoby v Bruselu mohly vědět, že jediným řešením současné situace je poražení Islámského státu. Kdyby jedno procento toho, co dávají na „řešení migračního problému“, dali v podobě zbraní Kurdům, Islámský stát už mohl být poražen! Evropa je už dlouho sterilní, neproduktivní a EU nefunkční! Doufám, že Evropa v sobě najde nějakou sebereflexi, probudí se z té letargie, a nedopustí, aby se celá evropská civilizace rozložila...

Mnoho lidí zná váš příběh s šikanováním vaší osoby ze strany české státní správy, nikdo ho ale nezná do hloubky a do důsledku. Mohl byste velmi stručně říci, kde podle vás pramení antipatie české státní správy vůči vám?

Ta antipatie začala tím, že jsem se v roce 1994 skutečně náhodně dozvěděl, že na území České republiky pobývají turečtí ilegálové, kteří mají z jedné strany spojení na některé policejní činitele a z druhé strany na mezinárodní organizovaný zločin. S těmito informacemi jsem se jako občan, který ctí oznamovací povinnost a odpovědnost vůči hostitelské zemi, obrátil na tehdejšího ministra vnitra Jana Rumla, který shodou okolností nebyl tehdy v úřadě, tak jsem tyto informace předal řediteli jeho kanceláře a následně řediteli cizinecké policie Karlu Freundovi, kterého jsem znal ještě z doby Charty 77, aniž bych si uvědomil, do jakého vosího hnízda jsem píchl. Ve vazební věznici Praha-Ruzyně v říjnu 1996, to jest po dvou letech pobytu ve vazbě, kde jsem byl držen – jak později

konstatoval i soud - protiprávně, jsem obdržel německé občanství, což také o něčem svědčí. Antipatie některých českých státních orgánů vůči mně začala eskalovat opět od té doby, co se všemi prostředky, kterými disponuji, snažím pomoci Kurdům bojujícím proti IS. Turecký stát a jeho přátelé v řadách státní správy České republiky se mě snaží společensky i fyzicky zlikvidovat. Starost o můj národ je můj jediný hřích, který mně neodpustí!

Povoláním jste lékař, i když už v důchodovém věku. Máte stále svou ordinaci? Jaké aktivity a plány vámi v současné době „hýbají“?

Již během studia mne zajímala válečná chirurgie, ale po návratu z mise v Íránu (v rámci Lékařů bez hranic) jsem dělal internu. Byl jsem klinickým lékařem ve Francii i v SRN, ve Francii jsem nadto pracoval jako lékař-výzkumník. V současné době mě ale zajímá jen osud Kurdů bojujících proti IS. Již druhým rokem nečiním téměř nic jiného, než že se snažím pomoci svému národu bojujícímu téměř holýma rukama proti IS, a to nejen za sebe, ale za naše společné lidské hodnoty. Svou odbornost v tom mohu koneckonců uplatnit: před pár měsíci jsem od České republiky vysoudil odškodné za vazbu ve výši okolo jednoho a půl milionu korun a od české záchranné služby jsem koupil Tatru 815 a Volvo obojživelnou sanitku, abychom mohli naše zraněné v Sýrii převézt přes řeku Eufrat. Vzápětí se nicméně objevila Policie ČR a začala vyšetřovat, proč mám na zahradě sanitku...

Vydal jste několik knížek s kurdským folklórem - máte tedy rád literaturu. Jaký je váš nejoblíbenější kurdský a nejoblíbenější český spisovatel?

Moji nejoblíbenější čeští spisovatelé jsou Karel Čapek a Vladislav Vančura. Divadelní hry Karla Čapka jsem začal překládat do kurdštiny již v prvním ročníku FVL UK. Mým spolubydlícím byl dnešní špičkový český genetik Prof. MUDr. Pavel Martásek, DrSc. Tehdy neexistoval česko-kurdský slovník, a slova, kterým jsem nerozuměl, se mi Pavel pracně snažil vysvětlit. Nezapomenu, jak mně, když jsem překládal Čapkovo RUR, na studentské koleji po půlnoci na chodbě (abychom nerušili dalšího spolubydlícího v pokoji) vysvětloval, co je to „jemináčku“... Pavel byl z křesťanské rodiny, což tehdy jak známo nebylo kádrově nejlepší zázemí, ale přesto jsme ještě riskovali, abychom něco udělali i pro další příslušníky tohoto vyznání ve východní Evropě. Já, který jsem mohl cestovat na Západ, jsem od jeho strýce, který byl v SRN kazatelem, propašoval do Československa kontraband biblí v ruském jazyce, a Pavel je potom načerno převezl do SSSR.

Mými dalšími oblíbenci v české literatuře jsou legendární čeští cestovatelé Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund, kteří jako první po Karlu Mayovi seznámili nejen Čechy, ale téměř celou Evropu s pojmy Kurd a Kurdistan. My Kurdové jim vděčíme za hodně. Proto jsem také již během studia medicíny v tehdejším ČSSR navázal s oběma pány osobní kontakt, který se konkrétně s Jiřím Hanzelkou změnil v přátelství. Pan Hanzelka jako signatář Charty 77 měl tehdy kolem sebe čtyřicet hodin denně strážné anděly, pro které zjevení exoticky vyhlížejícího Kurda u jinak relativně opuštěného Hanzelky muselo být dost mimořádnou událostí. (Pan Miroslav Zikmund bydlel ve Zlíně, a proto jsem ho nemohl navštěvovat tak často jako pana Hanzelku.) Nahrávky s panem Hanzelkou mám ještě ve svém archívu, a když Stvořitel dá, tak je tento rok uveřejním - poprvé po čtyřiceti letech! Orientace mladší generace se i v České republice tak jako na celém světě bohužel změnila, Hanzelka a Zikmund se už tolik nečtou, a proto Kurdy a Kurdistan světová veřejnost „poznala“ teprve po vzniku tzv. Islámského státu a jeho bestiality, proti které se Kurdové hrdě postavili.

Mým nejoblíbenějším kurdským spisovatelem je romantický básník Cigerxwîn, který se narodil blízko mého rodiště a zemřel ve Švédsku. Toho si vážím stejně jako dalších velkých Kurdů, jako byli Abdulrahmán Kasemlu, legendární kurdský vůdce a jeden čas i profesor na Vysoké škole ekonomické v Praze, kurdský vůdce z období Saddáмова režimu v Iráku Mustafa Barzanî a bývalý irácký prezident kurdského původu Celal Talabanî.

Před pár dny otevřeli syrští Kurdové své zastupitelství v Evropské unii a za své sídlo si vybrali Prahu. Je tato volba důkazem nadstandardních česko-syrských vztahů, o které se už celá desetiletí snažíte? A co si od tohoto faktu jako kurdský aktivista žijící v České republice do budoucna slibujete?

Česko má u Kurdů jiný význam než třeba Nizozemsko či Norsko anebo Maďarsko. Legendární vůdci Kurdů pobývali dlouhodobě či krátkodobě v Praze. Již v roce 1968 československý ministr zahraničí profesor Jiří Hájek (pozdější zakladatel Charty 77) jako první diplomat přednesl na půdě OSN kurdskou otázku. Zmínění Jiří Hanzelka, Miroslav Zikmund, Václav Havel a řada dalších významných českých osobností se angažovali pro Kurdistan! Mnoho Čechů možná ještě donedávna Kurdy moc neznalo, ale Kurdové jsou vděčným národem, a to, co učinili Češi pro Kurdy, se hluboce zapsalo do paměti kurdského národa. Tím, že si vybrali právě Prahu, chtěli představitelé Kurdistanu demonstrovat svůj velice přátelský vztah k Česku. A to nejen Čechům, ale dát to najevo celé Evropě! A není žádným tajemstvím, že i třeba v oblasti obchodu Kurdové v iráckém Kurdistanu (který je jediným současným kurdským samosprávným územím) vždy dávali přednost českým firmám.

Máte ve svém srdci nějaké veliké přání do budoucna?

Ano, mám: Svobodný, demokratický a právní stát Kurdistan, který zaručí všem těm, kteří žijí na jeho území, bez rozdílu víry či etnické příslušnosti, důstojný lidský život!

Děkuji vám moc za rozhovor i za vaši obětavou práci!

Rozhovor s Yektou Uzunoglu vedl Tomáš Koloc.

Zdroj: novarepublika.cz

Autor: -mp-